

53. Het schip ingaan met een btw-verklaring?

MR. D.C. MOLENAARS EN MR. R. VOS

Een btw-verklaring voor een pleziervaartuig is een verklaring van de Nederlandse douane waarmee bij terugkeer in Nederland aan de douane kan worden aangetoond dat over het pleziervaartuig btw is betaald in Nederland en die btw niet is teruggegeven.

De btw-verklaring voor pleziervaartuigen lijkt een fiscale aangelegenheid en dat is het ook. Een recent arrest van het Hof Amsterdam 30 augustus 2022 (ECLI:NL:GHAMS:2022:2509) laat evenwel zien dat het voor notarissen die betrokken zijn bij de levering van een plezierjacht van belang kan zijn het bestaan van de btw-verklaring te kennen.

In dit artikel besteden wij aandacht aan de btw-verklaring, de recente uitspraak van het Hof Amsterdam (hierna: hof) en de relevantie van dit onderwerp voor notarissen.

Btw-verklaring

Een btw-verklaring is een verklaring die op aanvraag kan worden afgegeven door de Nederlandse douane indien de btw voor een plezierjacht in Nederland is voldaan en niet is teruggevorderd. Het doel van een dergelijke verklaring is dat niet steeds aan de hand van documenten zoals de (eerste) aankoopfactuur, hoeft te worden aangetoond dat de btw op het goed 'drukt'.

Vanwege het vrije verkeer in het douanegebied van de Europese Unie (EU) geldt dat een plezierjacht dat zich in het vrije verkeer van het douanegebied van de EU bevindt ergens in de EU in de heffing moet zijn betrokken om zich op de Europese binnenwateren te mogen begeven. In het geval zich een belastbaar feit voordoet, denk bijvoorbeeld aan de invoer van een pleziervaartuig, zijn er invoerrechten, maar ook Nederlandse btw ter zake van invoer verschuldigd.

U kunt zich voorstellen dat eigenaren van een pleziervaartuig regelmatig de zee op gaan en op een later moment weer terugkeren naar een Nederlandse haven. Dat kan betekenen dat zich een belastbaar feit voordoet op het moment dat het pleziervaartuig buiten de territoriale wateren is geweest, zijn status als Unie-goed verloren heeft en opnieuw wordt ingevoerd.

Gelukkig hoeven in een dergelijk geval niet steeds douanerechten en btw te worden betaald. Indien een pleziervaartuig binnen drie jaar nadat het pleziervaartuig de Unie heeft verlaten, weer terugkomt, kan namelijk aanspraak worden gemaakt op de vrijstelling terugkerende goederen. Art. 203 lid 1 Douanewetboek van de Unie (DWU) luidt:

'Niet-Uniegoederen die, na oorspronkelijk als Uniegoederen uit het douanegebied van de Unie te zijn uitgevoerd, dit douanegebied binnen drie jaar opnieuw binnenkomen en in het vrije verkeer worden gebracht, worden op aanvraag van de belanghebbende van invoerrechten vrijgesteld.'

Deze vrijstelling geldt niet alleen voor de heffing van invoerrechten, maar ook voor de heffing van btw ter zake van invoer. Dat is bepaald in art. 7:26 eerste en tweede lid van de Algemene douaneregeling:

'1. Op de accijnzen, de omzetbelasting en de verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken zijn de artikelen 203 tot en met 205 van het Douanewetboek van de Unie, de artikelen 158 tot en met 160 van de Gedelegeerde Verordening Douanewetboek van de Unie, de artikelen 253 tot en met 255 van de Uitvoeringsverordening Douanewetboek van de Unie alsmede artikel 7:28 van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat de bepalingen inzake het inlichtingenblad INF 3 slechts van toepassing zijn voor zover gelijktijdig aanspraak op vrijstelling van rechten bij invoer wordt gemaakt.

2. Vrijstelling van omzetbelasting voor terugkerende goederen als bedoeld in het eerste lid wordt slechts verleend, indien wordt aangetoond dat op de terugkerende goederen omzetbelasting drukt.'

Dat wil zeggen dat de eigenaar van het pleziervaartuig in aanmerking kan komen voor de vrijstelling indien aanspraak op de vrijstelling van rechten bij invoer wordt gemaakt én indien wordt aangetoond dat er btw op het pleziervaartuig 'drukt'. En in die tweede voorwaarde zit

de essentie van de btw-verklaring. De btw-verklaring dient ertoe dat eenvoudig kan worden aangetoond dat btw drukt op het pleziervaartuig en daardoor bij terugkeer in Nederland het vaartuig met een vrijstelling kan worden toegelaten. Het kan worden gezien als een zekerheid.

Een btw-verklaring is niet noodzakelijk. Zolang de eigenaar over de bescheiden beschikt om aan de hand daarvan aan te tonen dat btw op het pleziervaartuig drukt, kan daarmee aanspraak worden gemaakt op de vrijstelling voor terugkerende goederen. Daarnaast geldt dat zolang er geen belastbaar feit ontstaat, bijvoorbeeld omdat het pleziervaartuig binnen Nederland en de Nederlandse territoriale wateren (12 mijlszone) blijft er niet hoeft te worden aangetoond dat er btw op het pleziervaartuig drukt. Een koper zal in die gevallen de btw-verklaring niet nodig hebben.

Zonder btw-verklaring zien wij echter regelmatig in de praktijk dat discussie kan ontstaan of er btw op het goed drukt. Denk daarbij aan gevallen waarin de btw jaren geleden in eerdere schakels is betaald. Het bewijs daarvan, bijvoorbeeld de eerste aankoopfactuur, is soms moeilijk te achterhalen indien het niet met alle verkopen steeds is meegeleverd aan de nieuwe eigenaren. Het risico is dat de btw opnieuw zal moeten worden betaald en dat kan in de papieren lopen.

Er is geen wettelijke grondslag voor de btw-verklaring, maar het kan gezien worden als een service van de Nederlandse douane. Met zo'n verklaring kan bij terugkeer in Nederland gemakkelijk worden aangetoond dat over het pleziervaartuig btw in Nederland is betaald die niet is terugbetaald. De btw-verklaring heeft dan ook nationale werking. De zekerheid die daarmee gepaard gaat is kopers veel waard, omdat ze er op die manier zeker van zijn dat er geen discussie met de douane zal volgen.

Ook de koper van een pleziervaartuig in de casus die voorlag bij het Gerechtshof Amsterdam hechtte veel belang aan de btw-verklaring en heeft voor het ontbreken ervan bij de uiteindelijke levering de notaris die de juridische levering van de boot verzorgd, aansprakelijk gesteld.

Uitspraak Hof Amsterdam 30 augustus 2022¹

In deze kwestie gaat het om de verkoop van een zeewaardige zeiljacht in 2018. De voormalig eigenaar heeft het zeiljacht in 2008 gekocht en volgens de tekst van de koopovereenkomst was de btw over het vaartuig betaald en was dit ook met een btw-verklaring aantoonbaar:

'Artikel 1

Verkoper verkoopt aan koper, gelijk koper van verkoper koopt het hieronder beschreven vaartuig;

Naam: "Windshear"

(...)

BTW status: Betaald (met BTW-verklaring aantoonbaar)

(...)

Levering

Artikel 3.1

Het in art. 1 en 2.1. genoemde vaartuig zal bedrijfs- en vaarklaar worden geleverd met voor zover van toepassing alle in de aangehechte en door partijen te tekenen specificaties omschreven uitrusting en toebehoren, zich bevindende hetzij aan boord hetzij aan wal, in de zichtbare toestand waarin het vaartuig bevonden is bij de inspectie door of namens koper verricht in december 2008 te [plaats]. Levering vindt plaats zonder persoonlijke zaken, doch inclusief voor zover van toepassing, de scheepspapieren en BTW verklaring.²

Een notaris heeft in 2009 de juridische levering van het plezierjacht verzorgd. In de akte van levering is met betrekking tot de btw-verklaring het volgende opgenomen:

'Leveringsverplichting, juridische en feitelijke staat

Artikel 2

1. (...)

2. *Het verkochte wordt door koper bedrijfs- en vaarklaar opgeleverd in de staat waarin het zich heden bevindt; welke staat niet minder is dan de staat waarin het zich ten tijde van het sluiten van de koopovereenkomst bevond en wel geheel ontruimd (behoudens de eventueel meeverkochte uitrusting en toebehoren, zich bevindende hetzij aan boord hetzij aan wal, en behoudens eventuele scheepspapieren en eventuele BTW-verklaring) en vrij van huur en enig ander gebruiksrecht.³*

Bij de verkoop in 2018 kwam de voormalig eigenaar van het zeiljacht erachter dat hij niet in het bezit is van een btw-verklaring. Uit de uitspraak volgt dat hij niet op andere wijze kon aantonen dat de btw in het verleden is betaald. Daardoor heeft hij het zeiljacht vervolgens inclusief btw verkocht, zodat een btw-verklaring kon worden verkregen.

Aansprakelijkstelling notaris

De voormalig eigenaar van het zeiljacht stelt vervolgens de notaris die in 2009 de juridische levering heeft verzorgd aansprakelijk. Gesteld wordt dat de notaris tekort is geschoten in zijn zorgplicht door niet te controleren op de aanwezigheid van de btw-verklaring en door na te laten de eigenaar te informeren dat de btw-verklaring ontbrak. De notaris had, aldus de voormalig eigenaar van het zeiljacht, moeten zorgdragen voor de levering van het zeiljacht inclusief alle bijbehorende papieren, waaronder de btw-verklaring.

Verweer notaris

De notaris in kwestie heeft met een verwijzing naar vaste jurisprudentie van de Hoge Raad (zie onder meer HR 28 september 1990, **NJ** 1991/473) aangevoerd dat uit hoofde van zijn taak bij het verlijden van een akte, een zwaarwegende zorgplicht rust ter zake van hetgeen nodig is voor het intreden van de rechtsgevolgen die beoogd zijn met de in die akte opgenomen rechtshandelingen, maar zich op

1 Hof Amsterdam 30 augustus 2022, ECLI:NL:GHAMS:2022:2509

2 Hof Amsterdam 30 augustus 2022, ECLI:NL:GHAMS:2022:2509, r.o. 3.2.

3 Hof Amsterdam 30 augustus 2022, ECLI:NL:GHAMS:2022:2509, r.o. 3.7.

het standpunt gesteld dat hij geen enkele bemoeienis heeft gehad met het opstellen van de koopovereenkomst, dat de aan hem verstrekte opdracht beperkt was tot het verzorgen van de juridische levering van het zeiljacht en dat hij aan die opdracht heeft voldaan door het passeren van de leveringsakte en inschrijving daarvan in de registers en dat voor het verzorgen van deze levering een btw-verklaring niet nodig was. De notaris voert aan dat voor de uitvoering van deze beperkte opdracht het niet tot zijn zorgplicht behoort om daarnaast nog te onderzoeken of er ook een btw-verklaring is.

Het hof volgt de notaris hierin en oordeelt dat de zorgplicht in deze kwestie niet geschonden is. Daaraan ligt ten grondslag dat in deze casus niet zonder meer uit de koopovereenkomst en akte van levering blijkt dat de btw-verklaring er daadwerkelijk was en dat deze meegeleverd zou worden. Verder overweegt het hof als volgt:

‘Dit verweer van de notaris slaagt. [appellant] heeft weliswaar met juistheid betoogd dat onder omstandigheden de zorgplicht van een notaris méér omvat dan alleen het intreden van de rechtsgevolgen die beoogd zijn met de door die notaris opgestelde akte, maar in dit geval is niet gesteld of gebleken dat zulke omstandigheden zich hebben voorgedaan. In dat verband is van belang dat een btw-verklaring weliswaar een verklaring inhoudt over de fiscale status (van een plezierjacht) maar zelf geen fiscale of andere rechtsgevolgen teweeg brengt. Zonder nadere toelichting, die ontbreekt, valt niet in te zien waarom op de notaris een onderzoeksplicht zou rusten voor de aanwezigheid van een document dat irrelevant is voor de juridische levering die aan hem is opgedragen.’

Het belang van de btw-verklaring

Hoewel het in deze zaak voor de notaris goed afliep, laat het hof ruimte om bij andere omstandigheden anders te oordelen. Een btw-verklaring brengt weliswaar geen fiscale of andere rechtsgevolgen teweeg, maar het hof oordeelt dat onder omstandigheden de zorgplicht van een notaris méér kan omvatten dan alleen het intreden van de rechtsgevol-

gen die beoogd zijn met de door die notaris opgestelde akte. In dit specifieke geval is niet gesteld of gebleken dat zulke omstandigheden zich hebben voorgedaan, maar dat sluit niet uit dat dit anders kan zijn als de feiten en omstandigheden anders liggen.

Steeds meer kopers van een pleziervaartuig zijn zich bewust van het belang van een btw-verklaring. De btw-verklaring geeft zekerheid. Niemand zit uiteindelijk te wachten op een discussie met de Belastingdienst of er ‘btw drukt’ op het pleziervaartuig en zeker niet om geconfronteerd te worden met een naheffing voor de btw. De gevolgen kunnen groot zijn. En hoewel het niet in alle gevallen onder de zorgplicht van de notaris valt om alert te zijn op de aanwezigheid van de btw-verklaring bij de levering van een pleziervaartuig, kan het de nodige kopzorgen voor een koper van een plezierjacht schelen als iedereen, dus ook de notaris, er alert op is.

Ga niet het schip in!

Steeds vaker komt dan ook de vraag op of er een btw-verklaring bij het plezierjacht hoort. Het zingt rond in de jachthavens. Kopers en verkopers van pleziervaartuigen zullen het belang van de btw-verklaring inzien en er waarde aan hechten. Het hof laat ruimte met betrekking tot de reikwijdte van de zorgplicht van de notaris, afhankelijk van de omstandigheden. Maar ook los daarvan, de btw-verklaring zal bij de aan- en verkoop van een pleziervaartuig vaker een onderwerp zijn, dus kan het geen kwaad dat men zich ervan bewust is dat het belang van de btw-verklaring en de eventuele gevolgen voor de nieuwe eigenaar groot kunnen zijn. Zorg er dus voor dat bij de levering niet het schip wordt ingegaan met het ontbreken van de btw-verklaring, maar dat de nieuwe eigenaar van het pleziervaartuig de btw-verklaring na levering aan boord heeft!

Over de auteurs

Mr. D.C. Molenaars en mr. R. Vos

Mr. D.C. Molenaars en Mr. R. Vos zijn beide werkzaam als advocaat bij Hertoghs advocaten.